קיצור שלחן ערוך — דיני ברכת המזון בנשואין ומצות שמחת חתן וכלה

קיצור שלחן ערוך · להדפסה · מבית דוד

קוֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בַּעֲשָׂרָה אוֹמֵר הַמְבָרֵךְ, דְּוַי הָסֵר וְכוּ'. וְאוֹמְרִים שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ. וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁאָכְלוּ מִשֶּׁלּוֹ בְּלֹא וָא"ו, וְלֹא וְשֶׁאָכְלוּ מִשֶּׁלּוֹ. וְאַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לוֹקֵחַ כּוֹס שֵׁנִי וְאוֹמֵר עָלָיו שֵׁשׁ בְּרָכוֹת, וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ עַל הַכּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְטוֹב שֶׁלֹּא לְמַלֹּאת אֶת הַכּוֹס לְשֵׁשׁ הַבְּרָכוֹת עַד לְאַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא יֹאכְלוּ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים בְּחֶדֶר אֶחָד. שֶׁאִם אוֹכְלִים אֲנָשִׁים וְנָשִׁים בְּחֶדֶר אֶחָד, אֵין אוֹמְרִים שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ, כִּי אֵין שִׂמְחָה כְּשֶׁיֵּצֶר הָרַע שׁוֹלֵט.

בָּחוּר שֶׁנָּשָׂא בְּתוּלָה אוֹ אַלְמָנָה, וְכֵן אַלְמָן שֶׁנָּשָׂא בְּתוּלָה, מְבָרְכִין כֵּן בַּסְּעוּדָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאַחֲרֵי הַנִּשּׂוּאִין, אֲפִלּוּ לֹא אָכְלוּהָ בַּיּוֹם, רַק בַּלַּיְלָה שֶׁלְּאַחַר יוֹם הַנִּשּׂוּאִין, אוֹ אֲפִלּוּ בַּיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו, (מִשּׁוּם דְּהַסְּעוּדָה הָרִאשׁוֹנָה הֲוֵי כְּפָנִים חֲדָשׁוֹת). אֲבָל אַחַר הַסְּעוּדָה הָרִאשׁוֹנָה, וְכֵן בְּכָל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה, אִם בָּאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת, מְבָרְכִין כֵּן.

וּכְשֶׁאֵין פָּנִים חֲדָשׁוֹת, אִם סוֹעֲדִים עִם הֶחָתָן אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם מִבְּנֵי בֵּיתוֹ מֵחֲמַת שִׂמְחַת מֵרֵעוּת, אֵין אוֹמְרִים דְּוַי הָסֵר וְכוּ', וְאוֹמְרִים נוֹדֶה לְשִׁמְךָ וְכוּ', וְהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ. וְאַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, לוֹקֵחַ כּוֹס שֵׁנִי וְאוֹמֵר בִּרְכַּת אֲשֶׁר בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְכוּ', וְאַחַר כָּךְ לוֹקֵחַ הַכּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְאוֹמֵר עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, וְלָזֶה אֵינוֹ צָרִיךְ עֲשָׂרָה, רַק גַּם בִּשְׁלֹשָׁה, מְבָרְכִין. אֲבָל אִם אֵינוֹ סוֹעֵד רַק עִם בְּנֵי בֵּיתוֹ לְבָד, אֵינוֹ אוֹמֵר כְּלוּם מִזֶּה.

אַלְמָן שֶׁנָּשָׂא אַלְמָנָה, אִם אָכְלוּ סְעוּדָה הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם הַנִּשּׂוּאִין, אַף עַל פִּי שֶׁנִּמְשְׁכָה הַסְּעוּדָה גַּם בַּלַּיְלָה, מְבָרְכִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסָעִיף א. אֲבָל אִם לֹא אָכְלוּ עַד הַלַּיְלָה, אִי אִיכָּא אֲנָשִׁים שֶׁאוֹכְלִים מֵחֲמַת שִׂמְחַת מֵרֵעוּת, מְבָרְכִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסָעִיף ג (וַאֲפִלּוּ אִיכָּא פָּנִים חֲדָשׁוֹת), וְכֵן בְּכָל הַסְּעוּדוֹת שְׁלֹשָׁה הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים.

פָּנִים חֲדָשׁוֹת מִקְרֵי, אִם בָּא לְשָׁם אָדָם מֵחֲמַת שִׂמְחַת מֵרֵעוּת, וְרוֹצִים לְהַרְבּוֹת בְּשִׁבִילוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל. שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן וְיוֹם טוֹב שֵׁנִי, הֲוֵי כְּפָנִים חֲדָשׁוֹת. וְדַוְקָא סְעוּדַת הַלַּיְלָה וּסְעוּדַת שַׁחֲרִית. אֲבָל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, לֹא הֲוֵי כְּפָנִים חֲדָשׁוֹת, אֶלָּא אִם הֶחָתָן דּוֹרֵשׁ.

אִם אָדָם מַזְמִין אֶת הֶחָתָן וְאֶת הַכַּלָּה לֶאֱכֹל שָׁם, אִם מְיַחֲדִין לָהֶם שָׁם חֶדֶר בִּפְנֵי עַצְמָם, שֶׁיְּכוֹלִין לִהְיוֹת בְּיַחַד לְבַד וְלִשְׂמֹחַ שָׁם, הֲוֵי שָׁם כְּמוֹ חֻפָּה דִּדְהוּ וּמְבָרְכִין שָׁם שֶׁבַע בְּרָכוֹת. וְאִם לָאו, אֵין מְבָרְכִין אֲפִלּוּ אֲשֶׁר בָּרָא וְכוּ', וְשֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ.

בְּנֵי הַחֻפָּה שֶׁנֶּחְלְקוּ לַחֲבוּרוֹת הַרְבֵּה, אֲפִלּוּ לְבָתִּים שֶׁאֵינָם פְּתוּחִים לַמָּקוֹם שֶׁהֶחָתָן שָׁם, מִכָּל מָקוֹם מְבָרְכִים בְּכָל חֲבוּרָה וַחֲבוּרָה בְּרָכוֹת אֵלּוּ, כֵּיוָן שֶׁאוֹכְלִים מִסְּעוּדָה שֶׁהִתְקִינוּ לַחֻפָּה. אֲבָל הַשַּׁמָּשִׁים

הָאוֹכְלִים אַחַר סְעוּדַת נִשּׂוּאִין, אֵין מְבָרְכִין בִּרְכוֹת אֵלּוּ.

מַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ, אֵין אוֹמְרִים שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ. וּבַסְּעוּדָה הָרִאשׁוֹנָה בְּיוֹם הַנִּשּׂוּאִין, אוֹמְרִים שֶׁבַע בְּרָכוֹת, וּמִכָּאן וְאֵילַךְ אֵין אוֹמְרִים כְּלוּם.

מִצְוָה לְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה וְלִרְקֹד לִפָּנֵיהֶן וְלוֹמַר, שֶׁהִיא נָאָה וַחֲסוּדָה (מִלָּשׁוֹן וַתִּשָּׂא חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו). וּמָצִינוּ, שֶׁרַבִּי יְהוּדָה בַּר אִלְעַי הָיָה מְרַקֵּד לִפְנֵי הַכַּלָּה.

אָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בַּכַּלָּה, אֲבָל מֻתָּר לְהִסְתַּכֵּל בַּתַּכְשִׁיטִין שֶׁעָלֶיהָ וּבִפְרִיעַת רֹאשָׁהּ.

יֵשׁ נוֹהֲגִין, שֶׁאִם הַכַּלָּה הָיְתָה טְמֵאָה בִּשְׁעַת הַנִּשּׂוּאִין, אָז אַחַר כָּךְ בְּלֵיל טְבִילָתָהּ עוֹשִׂין סְעוּדָה וּמַזְמִינִים גַּם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים. וְאֵין זֶה נָכוֹן. וְיֵשׁ לְבַטֵּל מִנְהָג זֶה, מִשּׁוּם צְנִיעוּת. אַךְ אִם עוֹשִׂים עוֹשִׂים קְצָת סְעוּדָה לְאַנְשֵׁי הַבַּיִת וְאוֹמְרִים שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ, אֵין לִמְחוֹת. אֲבָל שֶׁבַע בְּרָכוֹת, אָסוּר לְבָרֵךְ, רַק בְּאֹפֶן שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל (עַיֵּן תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן סב)

הַנּוֹשֵׂא בְתוּלָה, צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ עִמָּהּ שִׁבְעָה יָמִים, וְנִקְרָאִים שִׁבְעַת יְמֵי מִשְׁתֶּה. לֹא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה, וְלֹא יִשָּׂא וְיִתֵּן בַּשּׁוּק, אֶלָּא אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וְשָׂמֵחַ עִמָּהּ, בֵּין אִם הוּא בָּחוּר אוֹ אַלְמָן. וַאֲפִלּוּ הִיא מוֹחֶלֶת, מִכָּל מָקוֹם אָסוּר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה. וְאָסוּר לָצֵאת יְחִידִי בַּשּׁוּק. וְהַנּוֹשֵׂא בְעוּלָה, אִם הוּא אַלְמָן, לְכָלֵי עָלְמָא אֵינוֹ צָרִיךְ שִׂמְחָה אֶלָּא שִׁלְשָׁה יָמִים. וְאִם הוּא בָּחוּר, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לִשְׁמוֹחַ עִמָּהּ שִׁבְעָה יָמִים, כֵּיוָן שֶׁמִּבָּרְכִין בִּשְׁבִילוֹ שֶׁבַע בְּרָכוֹת. וּמִכָּל מָקוֹם בָּזֶה אִשָּׁה יְכוֹלָה לִמְחֹל עַל שִׂמְחָתָהּ (חָתָן שֶׁחָלָה תַּעֲנִית צִבּוּר בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה שֶׁלּוֹ, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קכא סָעִיף ז וְסִימָן קמא סָעִיף ב).

הַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה, צָרִיךְ לַעֲמוֹד בְּעִירוֹ שָׁנָה תְּמִימָה לִשְׂמוֹחַ עִמָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר, לֹא יֵצֵא בַצָּבָא וְגוֹ' נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ. אֲבָל הָאִשָּׁה, יְכוֹלָה לִמְחֹל.